

Zsivity Tímea

Montenegró: EU-álmok és a bűnszervezetek árnyékában

Az Európai Bizottság elnöke, Ursula von der Leyen október végi podgoricai látogatása során elmondta, hogy Montenegró 2028-ig történő csatlakozása az Európai Unióhoz rendkívül ambiciózus, de megvalósítható cél.¹ Miloško Spajić montenegrói miniszterelnök hangsúlyozta, hogy célja a csatlakozási tárgyalási fejezetek lezárása 2026-ig.²

A sikeres csatlakozási folyamat érdekében Montenegrónak számos uniós követelményt kell teljesítenie, különösen a jogállamiság, az igazságszolgáltatás, a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelem területén. Az Európai Bizottság a 2023.³ és a 2024.⁴ évi országjelentésében is felhívta mindezekre a figyelmet. Annak ellenére, hogy a montenegrói hatóságok idén júniusban megkapták a jogállamisággal kapcsolatos – a 23. és 24. csatlakozási fejezetre vonatkozó – időközi referenciaértékelési jelentést (*Interim Benchmark Assessment Report – IBAR*),⁵ amely szerint az ország jelentős előrelépést tett ezekben a kérdésekben, mégis számos nehézséggel kell szembenézniük a szervezett bűnözés és a korrupció felszámolása kapcsán. A Bizottság 2024. évi országjelentése szerint Montenegró közepesen felkészült a szervezett bűnözés elleni harcra. A dokumentum pozitívként értékeli, hogy az elmúlt időszakban előrelépés történt a pénzmosás és az emberkereskedelem területén elfogadott jogszabály-módosítások területén.⁶

A jelentés szerint a Bizottság 2023-as évre vonatkozó ajánlásait részben végrehajtották. A dokumentum alapján 2025-ben Montenegrónak a következőkre kell törekednie: előrelépést kell tennie a különleges rendőri egység, a különleges ügyészség és a podgoricai legfelsőbb bíróság megüresedett álláshelyeinek betöltését illetően; át kell szerveznie a különleges nyomozati tevékenységek

¹ BALK Hírek 2024.

² BALK Hírek 2024.

³ European Commission Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations 2023.

⁴ European Commission 2024.

⁵ STOJANOVIĆ 2024.

⁶ European Commission 2024.

részlegét; a fegyvertartásra vonatkozó jogszabályok módosítására, az uniós vívmányokkal és a nemzetközi normákkal való összehangolására van szükség; valamint minimális szintre kell csökkentenie a korrupció és a szervezett bűnözés bűnüldöző szervekbe és igazságszolgáltatási intézményekbe való beszivárgásának lehetőségét.⁷ A korrupció megelőzése és a hatékony belső ellenőrzés végrehajtása érdekében sürgősen át kell szerveznie a belügyminisztérium és a rendőrség szervezetét.⁸

A Bizottság értékelése szerint az igazságszolgáltatás hatékonyságát jelentősen javítani kell. A bíróságok előtt folyamatban lévő ügyhátralék jelentős: 2023 végére 20%-kal nőtt a 3 évnél régebbi esetek száma.⁹ Ami a szervezett bűnözést illeti, 2023-ban a podgoricai legfelsőbb bíróságon összesen 97 ügy volt folyamatban, 761 vádlott (690 magánszemély és 71 jogi személy) ellen.¹⁰ A helyzetet súlyosbítja, hogy az elmúlt öt évben 124 bíró hagyta el a montenegrói igazságszolgáltatást.¹¹ Ezzel fokozatosan gyengül a polgárok igazságszolgáltatásba és az ország biztonsági rendszerébe vetett bizalma. A helyzet lehetőséget nyújt a bűnözői csoportoknak, hogy a büntetéstől való félelem nélkül folytassák kriminális tevékenységüket. Sajtóértesülések szerint november 6-án két személy meghalt abban a lövöldözésben, amely során 30 golyót adtak le Podgorica egyik legforgalmasabb utcájában, délután három órakor, a csúcsforgalom kellős közepén.¹² A bűncselekményt két egymással rivalizáló bűnszervezet tagjai követték el. Az áldozatok a kavački bűnszervezet cetinjei ágának tagjai.¹³ Ezt megelőzően idén júniusban két ember halt meg és további három súlyosan megsebesült, amikor a délelőtti órákban bomba robbant Cetinjében. Az áldozatok akkor a škaljarski klán tagjai voltak.¹⁴ A kölcsönös leszámolások a két bűnszervezet között 2014-ben kezdődtek. A két klán a Latin-Amerikából származó kokaincsempészet feletti ellenőrzés miatt vetélkedik egymással. A leszámolások később kiterjedtek Szerbiára, majd fokozatosan több más európai országra (Boszniára, Görögországra és Olaszországra).¹⁵

A helyzet súlyosságát fokozza, hogy az elmúlt időszakban a rendőrség kapacitása jelentősen meggyengült, az ország rendőrhiánnyal is küszködik.

⁷ European Commission 2024.

⁸ European Commission 2024.

⁹ European Commission 2024.

¹⁰ European Commission 2024.

¹¹ RUDOVIĆ 2024.

¹² Premijer Spajić neće tražiti odgovornost zbog pogoršane bezbjednosti u Crnoj Gori 2024.

¹³ Premijer Spajić neće tražiti odgovornost zbog pogoršane bezbjednosti u Crnoj Gori 2024.

¹⁴ RTCG 2024.

¹⁵ MTI 2024.

Ivan Pekić, a montenegrói Nemzetközi Rendőrszervezet elnöke elmondta, hogy 1500 rendőr hiányzik a rendszerből.¹⁶ „Elegendő számú rendőr nélkül nehéz hatékonyan és eredményesen reagálni minden biztonsági fenyegetésre és kockázatra. A sürgős rendőri létszámbővítés mellett szükség van a meglévő állomány folyamatos képzésére, felszereltségének fejlesztésére, valamint a szolgálaton belüli jobb szervezettségre és a motiváció növelésére különböző díjak, elismerések révén” – hangsúlyozta Pekić.¹⁷

Ezek az események egyértelműen rávilágítanak az igazságszolgáltatást és biztonsági szektort érintő reformok sürgősségére. Az ilyen tragikus események határozott fellépést igényelnek. Főként azért, mert a november 6-i lövöldözés egyik áldozata mindössze 20 éves volt. A klánok tagjai egyre fiatalabb személyek, ami aggasztó tendenciát jelez. Figyelembe véve ezeket a trendeket kiemelt jelentőségű a fiatalok számára kedvezőbb gazdasági lehetőségek biztosítása, szigorúbb büntetések kiszabása azokra, akik fiatalokat vonnak be a bűnszervezetekbe.

2024. november 14.

Felhasznált irodalom

- BALK Hírek (2024): Ursula szerint a 2028-as montenegrói csatlakozás megvalósítható cél. *BALK Magazin*, 2024. október 26. Online: <https://balk.hu/2024/10/26/ursula-szerint-a-2028-as-montenegrói-csatlakozas-megvalosithato-cel/>
- European Commission (2024): *Commission Staff Working Document Montenegro 2024 Report*. SWD/2024/694 final. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024SC0694>
- European Commission Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations (2023): *Commission Staff Working Document Montenegro 2023 Report*. SWD/2023/694 final. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52023SC0694>
- MTI (2024): Hírhedt klántagokkal végzett bomba Montenegróban. *Karpat.in.ua*, 2024. június 20. Online: <https://podiji.karpat.in.ua/?p=161025&lang=hu>
- Premijer Spajić neće tražiti odgovornost zbog pogoršane bezbjednosti u Crnoj Gori (2024). *Radio Slobodna Evropa*, 2024. november 8. Online: www.slobodnaevropa.org/a/dps-sjed-nica-vijece-za-nacionalnu-bezbjednost/33191923.html
- RTCG (2024): „Bezbednosna situacija u Crnoj Gori je alarmantna”: Mafija bez straha od kazne. *Danas*, 2024. június 21. Online: www.danas.rs/svet/region/cetinje-napad-crna-gora/

¹⁶ RTCG 2024.

¹⁷ RTCG 2024.

Montenegró: EU-álmok és a bünszervezetek árnyékában

- RUDOVIĆ, Miloš (2024): Crnogorsko pravosuđe, deficitarno sudijama, izbjegavaju i pripravnici. *Radio Slobodna Evropa*, 2024. április 5. Online: www.slobodnaevropa.org/a/crna-gora-sudstvo-pravosudje-pripavnici-nedostatak/32892910.html
- STOJANOVIĆ, Marija (2024): Montenegro Has Met the Interim Benchmarks in the Rule of Law and Can Start Closing Chapters, EU Confirms. *European Western Balkans*, 2024. június 26. Online: <https://europeanwesternbalkans.com/2024/06/26/montenegro-has-met-the-interim-benchmarks-in-the-rule-of-law-and-can-start-closing-chapters-eu-confirms/>